

CE E ACEASTĂ MUZICĂ?

Adrian Lăcătuș, Lucian Ban, Maria Ghiurțu (editori)

Editura Universității Transilvania din Brașov

Adresa: 500091, Brașov
Bd. Iuliu Maniu 41A
Tel: 0268 476050
Fax: 0268476051
E-mail: editura@unitbv.ro

Copyright: Autorii, 2024

Editură acreditată CNCS, categoria B
pentru domeniul Filologie (2020)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

Chamber jazz: ce e această muzică?

ed.: Adrian Lăcătuș, Lucian Ban, Maria Ghiurțu – Brașov: Editura Universității Transilvania din Brașov, 2024
ISBN 978-606-19-1725-9

I. Lăcătuș, Adrian (ed.)

II. Ban, Lucian (ed.)

III. Ghiurțu, Maria (ed.)

78

**Editura
Universității
Transilvania
din Brașov**

Chamber Jazz

CE E ACEASTĂ MUZICĂ?

Sanda Weigl

Lost in the Stars. The music of Kurt Weill, noiembrie 2018

Foto: Maria Nițu

O muzică a dialogului

Jazzul este o muzică a libertății, un elogiu adus creativității individuale, dar și o formă de atenție la celălalt, o reacție creativă la diferența acestuia, o muzică a dialogului. E un dialog exersat, cultivat, întreținut și totuși surprinzător de fiecare dată. Conceptul mai degrabă intim al seriei noastre de jazz cameral, care a pornit de la spațiul cald și relativ restrâns al Centrului Multicultural al Universității Transilvania din Brașov și de la apropierea fizică de public, oferă condiții „naturale” acestui dialog, reducând la minimum elementele externe, perturbatoare. Nu există o scenă clar delimitată, nu există decât foarte rar instrumente electrice sau amplificare. Astfel, experiența publicului cu muzica și chiar cu materialitatea și corporalitatea producerii ei este cât se poate de intimă și de directă.

Nu este o muzică ușoară – programul seriei urmărește un echilibru uneori tensionat între inovația continuă din muzică, între caracterul ei experimental, avangardist, și tradițiile muzicale (clasice, folclorice, de jazz sau populare), între curiozitate și risc, între curiozitate și risc, pe de o parte, plăcere și contemplație, pe de altă parte. Este un program axat pe estetica și practica improvizației, despre care se va vorbi mai mult în dialogurile din această carte și cărora pianistul și compozitorul Lucian Ban, directorul artistic al seriei, le va dedica un eseu, inclus și acesta în volum. Improvizația este însă la fel de fascinantă dacă o privești din punctul de vedere al esteticii receptării ei, al experienței speciale a publicului. Identificarea cu o muzică nouă, care apare în fața ta din dialogul între muzicieni, este una care nu poate fi anticipată, este instantanee și cuprinzătoare. Există concerte la care acomodarea publicului este mai directă, care sunt mai seducătoare cu acesta, și concerte care îl pun într-o stare de neliniște, de ambivalentă proiecție și introspecție.

În orice caz, improvizația cheamă un răspuns, o reacție sau o serie de reacții. Și pentru că improvizația muzicală este departe de a fi un joc al spontaneității emoționale, având identitatea ei artistică, culturală și istorică, am simțit de la început nevoia de a investiga această reacție a publicului printr-o conversație la cald, o interogație articulată pe loc, ca răspuns la muzica ce tocmai s-a consumat. Această conversație este ea însăși o formă de improvizație, care urmează mai mult sau mai puțin aceleași principii ca ale celei muzicale: întrebările vin din atenția acordată muzicienilor și prezenței lor performative acolo și atunci.

Ele vin și dintr-o istorie a receptării muzicii, artei contemporane și literaturii, a politicii chiar pe care moderatorul și publicul unei universități o au și pe care o repun în discuție

cu fiecare nouă experiență artistică. În fiecare concert ceva imponderabil și misterios se instalează în aerul sălii, iar conversația prelungește această atmosferă și în același timp încearcă să o clarifice, să o traducă în cuvinte și să o descompună în ceva mai familiar. De obicei întrebările caută sursa creativității, raportul muzicianului cu propria lui viață, cu lumea socială, cu educația lui și cu arta altora. Ceva este însă specific creativității muzicale, probabil celei performative în general. Ea depășește viziunea romantică a egoului individual excesiv și se prezintă drept o capacitate de dialog, de ascultare, de absorbție și răspuns la prezența, gesturile, mesajele și muzica celorlalți. Conversațiile încearcă adesea să descrie cum se petrece acest fenomen. Ceea ce am observat în câteva ocazii este că dialogurile nu sunt întotdeauna unidirecționale, vertical și repetitiv, dinspre întrebările moderatorului către răspunsurile muzicienilor. Ele se dezvoltă, uneori surprinzător, pe orizontală, într-o discuție între muzicienii care ajung, după zile și săptămâni, uneori chiar ani, de comunicare muzicală și după stabilirea unei relații artistice autentice, să descopere unii despre alții lucruri noi și neprevăzute. Neprovocate, unele idei nu ajung niciodată să fie exprimate, uneori nici măcar conștientizate, iar adesea cele mai interesante provocări vin din afara cercului, dinspre interogațiile profane.

Pornite din dorința – atât de legitimă în spațiul unei universități – de a deschide cunoașterea publicului, în compoziția căruia intră la fiecare concert un număr semnificativ de studenți, spre creativitatea, gândirea și experiența muzicii contemporane, aceste dialoguri oferă adesea mai mult decât ne-am propus. Purtate în atmosfera saturată de muzică, ele devin o ultimă piesă a concertului de jazz cameral, dialogul muzicienilor între ei și cu publicul tradus în cuvinte, desfășurat ca o epură, ca un exercițiu de decompresie a emoției.

CUPRINS

<i>Chamber Jazz: ce e această muzică?</i> LUCIAN BAN	7
<i>O muzică a dialogului,</i> ADRIAN LĂCĂTUȘ	13
<i>Ce mai înseamnă jazzul astăzi?</i> ALBRECHT MAURER și THEO JÖRGENSMANN	16
<i>Greșelile sunt inevitabile când îți cauți propria voce,</i> LUCIAN BAN și ABRAHAM BURTON	20
<i>Acest arsenal de efecte mă ajută să cânt ceea ce aud în cap,</i> MICHAEL ACKER și ALBERT TAJTI	24
<i>Nu am alt reper în afară de muzicienii cu care cânt,</i> ALBRECHT MAURER, MAT MANERI și LUCIAN BAN	28
<i>Improvizația scoate în evidență ce e mai vital în experiența umană,</i> ALEX HARDING și LUCIAN BAN	32
<i>Nu cred că există artă valoroasă fără umor,</i> DAN TEPFER și LEON PARKER	38
<i>Dacă nu mă simt ca un copil care se joacă, ceva e greșit,</i> LUCIAN BAN și ALEX SIMU	43
<i>Solo trebuie să-ți dai tu subiectele, pe care să le dezbați cu tine însuși,</i> MIRCEA TIBERIAN și TOMA DIMITRIU	47
<i>Alone Together – șase pianiști într-un dialog despre practica jazzului contemporan,</i> MIRCEA TIBERIAN, ALEXANDRU OLTEANU, TOMA DIMITRIU, LUCIAN BAN, SEBASTIAN SPANACHE și ROMEO COZMA	57
<i>Orice muzician de jazz visează la acel moment zen în care o sintaxă, un stil se arată și le recunoaște ca fiind ale lui,</i> interviu cu LUCIAN BAN	67
<i>Dacă e o greșală, o s-o pun la temelie a ceea ce fac,</i> MAT MANERI, RANDY PETERSON, JOHN HÉBERT și LUCIAN BAN	71

<i>Dacă nu cânti muzică clasică, dacă nu cânti rock, dacă nu cânti muzică folk, atunci cânti jazz</i> , LOUIS SCLAVIS, LUCIAN BAN și MORITZ BAUMGÄRTNER	78
<i>Încerc să mă las condus de ceea ce aud</i> , ADI STOENESCU, MIHAIL IVANOV și IULIAN NICOLAU	86
<i>Nu sunt sinceritatea și vulnerabilitatea emblemele secolului?</i> ALBERT TAJTI, IULIAN NICOLAU și FLORIAN NICOLAU	93
<i>Muzica are forță terapeutică</i> , ARMEN DONELIAN	99
<i>Muzica ori îți vorbește după primul minut, ori nu o face deloc</i> , SCOTT DUBOIS și GEBHARD ULLMANN	105
<i>Încerc să construiesc o lume, un univers sonor care stă în picioare</i> , LUCIAN BAN	109
<i>Aceste melodii sunt ca o amintire îndepărtată, dar cu atât mai puternică și grăitoare</i> , MAT MANERI, LUCIAN BAN și JOHN SURMAN	115
<i>Într-un duo, îmi place acea senzație că orice se poate întâmpla</i> , JEROME SABBAGH și DANNY GRISSETT	121
<i>O veselie contrafăcută face mai mult rău decât o angoasă sincer exprimată</i> , ANA DUBYK și SIAN BRIE	124
<i>Publicul face sunetul mai ușor de abordat</i> , MIHAI IORDACHE, DIANA MIRON, ALBERT TAJTI, TAVI SCURTU, AMI CRIȘAN, VASILIA STOICHKOVA și FLORIN DUMITRESCU	130
<i>Granițele sunt ceva fictiv – culturile și comunitățile sunt ceea ce contează</i> , LUCIAN BAN, MAT MANERI și SARAH MURCIA	137
<i>Fiecare om se bucură sau nu de muzică în felul lui</i> , BRAD SHEPIK, NATE RADLEY, ARTHUR KELL și ALLAN MEDNARD	143
<i>Metoda didactică e dată de fiecare student</i> , CHRIS DAHLGREN, CLAUDIO PUNTIN și MIRCEA TIBERIAN	149
<i>Ways of Disappearing. Gânduri și observații pe marginea improvizației solo</i> , eseu de LUCIAN BAN	153
<i>Prima notă</i> , eseu de MAT MANERI	159
<i>8 ani de Chamber Jazz @Universitatea Transilvania</i>	163

Editori: Adrian Lăcătuș, Lucian Ban, Maria Ghiurțu

Design și layout: Mugur Mihai

Redactor: Maria Ghiurțu

Traduceri de: Andrei Petrea, Maria Ghiurțu, Anca Papana,
Cristina Baciu, Rareș Călugăr

Ce e această muzică? Este improvizație? Este muzică camerală? Este jazz?

De opt ani, Centrul Multicultural al Universității Transilvania prezintă, într-un spațiu intim din clădirea istorică a Rectoratului Universității, un program de concerte curatoriat de pianistul de jazz româno-american Lucian Ban sub genericul Chamber Jazz@Universitatea Transilvania. Muzicieni din România, Europa și Statele Unite, precum Abraham Burton, Evan Parker, Mircea Tiberian, Albrecht Maurer, Alex Harding, John Surman, Sarah Murcia, Ana-Cristina Leonte, Mat Maneri, George Dumitriu, Amina Claudine Myers și mulți alții s-au întâlnit, în diferite formule, la Centrul Multicultural, oferind prin muzica lor, dar și prin discuțiile de la finalul concertelor, redată în această carte, o imagine a ceea ce înseamnă practica jazzului în secolul XXI.

Chamber Jazz@Universitatea Transilvania face parte din programul Centrului Multicultural, conceput pentru a promova expresia artistică și ideile diferitelor culturi care compun lumea în care trăim prin proiecte din domenii precum artele vizuale, literatura, muzica contemporană, filmul, teatrul, dansul, filosofia, publicistica ș.a., coordonate de personalități recunoscute.

Editura
Universității
Transilvania
din Brașov